

GERARD TER HORST • redacteur.nd.nl/columns

AFSCHEIDEN

Soms is nieuws vooral een goede soap, met iedere dag nieuwe intriges en verwickelingen. De turbulentie rond de wereldvoetbalbond FIFA was er afgelopen weken een mooi voorbeeld van: een voorzitter die bleef en toch ging, aanhoudende beschuldigingen van omkoping en corruptie, horden journalisten die dansten op de vulkaan, en als klap op de vuurpijl invallen van de FBI. Kommer en kwel natuurlijk, al die misstanden, maar stiekem ook best amusant, juist omdat het over het voetbalspel gaat.

Tussen de vele bedrijven van dit schouwspel door leerde ik echter iets heel anders: de terugkeer van het breekijzerbegrip 'afschieden'. Op vragen hoe Europa moest reageren op de ogenschijnlijk corrupte Blatter, klom meer dan eens het pleidooi voor een resoluut vertrek. Voetballanden als Duitsland, Spanje, Engeland en Nederland konden zo echt wel een deuk slaan in het FIFA-bolwerk, werd hardop gedacht. Waar had ik dat eerder gehoord: afschieden als oplossing voor een groot kwaad? Best verleidelijk: de rest schokken door te gaan, nota bene

met hooggestemde idealen en principes als argument. Niets nieuws onder de zon, zou de Prediker zeggen: hij zag al dat er een tijd van bouwen én een tijd van breken is. Dan lijkt afschieden soms een optie.

Maar wie breekt, moet kunnen lijmen. En, om de kleine stap van de FIFA naar de gereformeerden te maken (heus, dat is een grap), daar wringt de schoen. Het protestantse landschap is tot op de dag van vandaag versplinterd. Er spelen allerlei eenheidsinitiatieven, maar de vele breuklijnen zijn nog steeds zicht- en voelbaar. Toch lijkt afschieden op het gereformeerde erf uit de gratie. Velen proberen juist te leren leven met verschillen; ze zijn de repeterende breuken zat.

Zodoende komt elke oproep tot afscheiding me rauw op het dak. O nee, niet weer. Vandaag in het voetbal, gisteren al in de politiek (zie al die fractieafsplittings in de Tweede Kamer), dus morgen weer in de kerk? Je hoeft geen groot licht te zijn om te zien hoe hopeloos en vruchteloos het vaak is. Dus zeg ik, onder dank aan de FBI: toch fijn dat Sepp is opgestapt.

THEO BOER • ethicus.nd.nl/opinie BEELD AP / EVAN VUCCI

VOORSPELLENDE GENEESKUNDE

... We kunnen steeds meer ziekten voorspellen, maar lang niet alles is te behandelen. Maakbaar wordt het leven niet. Voor kerken en christenen ligt juist hier een taak in onze cultuur.

Voorspellende geneeskunde is een adembenemende discipline. Haar kennis vermeerdert macht en kwaliteit van leven en voorkomt vroeger overlijdens. Wij zijn getuigen van misschien wel de grootste technologische vooruitgang die ooit binnen een eeuw is geboekt. In het verleden waren er tienduizenden, soms honderdduizenden jaren van stagnatie. Keniaanse onderzoekers stelden onlangs vast dat primaten niet pas 700.000 jaar geleden, maar waarschijnlijk al 3,3 miljoen jaar geleden stenen werktuigen gebruikten. Als dat klopt, doen onze voorouders al 150.000 generaties lang aan houtbewerking. En dat terwijl er tussen de ontdekking van röntgenstralen en de *total body scan* nog geen drie generaties liggen. Het kan zomaar zijn dat onze tijd later te boek zal staan als de 'gouden eeuw der ontdekkingen'. Maar met die ontdekkingen groeit ook een generatie onderzoekers, artsen en consumenten op die zich moeilijk kunnen voorstellen dat een ontwikkeling kan stagneren of op harde grenzen stuiten.

ouderdom

Onlangs kwam in de VPRO-serie *De nieuwe mens* de Britse gerontoloog Aubrey de Grey aan het woord. Volgens hem is veroudering een ziekte. Als we eenmaal begrijpen hoe we die genezen, is er aan onze levensduur in principe geen grens.

Maar wie goed kijkt, zal iets merkwaardigs zien. Weliswaar vertoont zowel onze kennis van ziekten als onze mogelijkheden om aan die ziekten iets te doen, een opgaande lijn. Maar die eerste curve, die van het voorspellen, loopt veel steiler omhoog dan die van het kunnen. Van de risico's die we kunnen opsporen, kan een overgrote meerderheid niet behandeld worden.

Voor iedere ziekte waarvan men kan vaststellen dat ik die niet heb of zal krijgen, komt kennis van een veelvoud aan risico's op andere ziekten in de plaats. En elke doodsoorzaak die van de

Van de ziekterisico's die we kunnen opsporen, kan een overgrote meerderheid niet behandeld worden.

De medische vooruitgang confronteert ons juist ook met onze onmacht.

troon wordt gestoten, heeft even snel weer een vervanger. Natuurlijk nemen de behandelingsmogelijkheden wel enigszins toe, en objectief gesproken geldt dat dus ook voor

onze controle over onszelf. Maar in onze beleving is het omgekeerd: we zijn ons steeds meer bewust van wat ons kan gaan overkomen, en staan daarbij en kijken.

De kloof tussen kennen en kunnen neemt alleen maar verder toe. De voorspellende geneeskunde heft de *condition humaine* – het menselijk leven met al zijn beperkingen en moeiten – daarmee niet op, maar levert er nieuw bewijs voor.

In het verleden is de taak van de geneeskunde omschreven in termen van: 'genezen (soms), verlichten (vaak), troosten (altijd)'. De dokter gaat even aan je bed zitten, voelt je pols, maakt

INGEZONDEN JACOB TALMA, HURDEGARYP

Eenheid in vakantietijd

Het zomervakantiezeizoen zit er weer aan te komen. Het zijn de maanden dat er op de Friese Waddeneilanden aparte 'preekplaatsen' georganiseerd worden door de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Logistiek lijkt het steeds moeilijker dit op de rails te houden. Schiermonnikoog is sinds het vorige seizoen vervallen en inmiddels wankelt ook de organisatie op Terschelling.

Dit is ook niet de weg van de in de Bijbel en door onze Heer zelf geboden eenheid. De weg van de splitsing is immers die van een tweedrachtzaaier, in de Bijbel de Diabolis, wat wij vaak vertalen met duivel. Er staat nergens

dat wij het over alles eens moeten zijn, want wij kijken immers nog in een spiegel van raadsels (Paulus). Als wij het eens willen worden, resulteert dit in kerkscheuringen; zie de kerkgeschiedenis. Omdat wij dan het eerste en grote gebod van de liefde niet volledig omarmen. Die reikt nog te vaak tot de grens van onze 'eigen' gemeenschap. Op de eilanden wordt het evangelie in de daar gevestigde kerken iedere zondag gevierd. Nu maar hopen en vertrouwen dat de liefde overwint en de kerkgangers op de Wadden door een deur zullen gaan. Leve de Geest van Pinksteren, die verstrooiden wil vergaderen. <

WILLEM BOUWMAN nd.nl/opinie

De geschiedenis heeft laten zien dat je mensen niet bij de kerk houdt met prachtig geformuleerde belijdenisgeschriften, meent filosoof Evert Jan Ouweneel (ND 5 juni),

maar,

wie zegt dat je mensen niet bij de kerk houdt met prachtige geformuleerde belijdenisgeschriften, zal betere argumenten moeten gebruiken dan 'de geschiedenis heeft laten zien'. Een beroep op 'de geschiedenis' zegt niets als er niet bij wordt gezegd wanneer en hoe de geschiedenis heeft laten zien dat belijdenisgeschriften de mensen niet bij de kerk houden. Dan is het slechts een illustratie van een uitspraak van de vermaarde historicus E.H. Kossmann: 'De geschiedenis is een echoput. Wie haar aanroept, krijgt zijn mening als antwoord terug.' Zonder nadere aanduiding van feit en tijd is 'de geschiedenis heeft laten zien' op z'n best een non-argument en een retorisch cliché. Een filosoof zou dat moeten weten.

De uitspraak suggereert dat belijdenisgeschriften bedoeld zijn om mensen bij de kerk te houden. Dat zijn ze zeker niet. De belijdenisgeschriften werden geschreven om duidelijk te maken wat de kerk geloofde en waar ze voor stond, om tegenover de wereld te getuigen van de ware gods-

dienst, om een grens te trekken met ketteren en ketterijen, om 'eenheid des geloofs' te brengen in de kerkelijke gemeente, om het ware geloof over te leveren aan het nageslacht. Maar ze werden niet geschreven om mensen met prachtige formuleringen bij de kerk te houden. Sterker, wie in leer of leven afweek van de belijdenisgeschriften, werd letterlijk uitgebannen: hij werd eerst van het avondmaal afgehouden (de kleine ban) en als dat niet hielp, van de gemeente afgesneden (de grote ban).

De uitspraak is verder betwistbaar omdat de meeste formuleringen in de belijdenisgeschriften helemaal niet prachtig zijn. Ze zijn dan ook niet geschreven om literaire of godsdienstige gevoelens te strelen, maar om de Heilige Schrift zo zuiver mogelijk na te spreken. Wie daarin luister en pracht ontwaart, moet bedenken dat ze niet voor de luister en de pracht geschreven zijn. Ten slotte is de uitspraak betwistbaar omdat veel mensen de kerk verlieten toen de belijdenisge-

schriften juist niet meer gehandhaafd werden. Dat kan toeval zijn, want twee dingen die min of meer gelijktijdig gebeuren, hoeven nog geen verband met elkaar te houden. Maar toch: de leegloop van de Hervormde Kerk vanaf 1870 werd voorafgegaan door een tijd waarin de belijdenisgeschriften niet meer gehandhaafd en zelfs bestreden werden. De uittocht uit de Gereformeerde Kerken vanaf 1970 kwam op gang nadat vooraanstaande theologen vraagtekens hadden geplaatst bij het gezag van de belijdenisgeschriften.

Het tegengestelde kwam ook voor. De afgescheidenen van 1834 betoonden zich trouw aan de gereformeerde belijdenisgeschriften en kwamen weldra tot grote bloei. De vrijgemaakt-gereformeerden beriepen zich strijk-en-zet op Schrift en belijdenis en groeiden uit tot een levendige gemeenschap waarop de ontkerkelijking maar moeilijk vat kon krijgen.

De belijdenisgeschriften zijn niet zo zwart als Evert Jan Ouweneel ze voorstelt. Dat laat de geschiedenis wel zien.

over de andere kant van de feiten